

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะสุขภาพ เปรียบเทียบสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมที่มีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 232 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 128 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการได้รับโอกาส และด้านการได้รับพลังอำนาจ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามภาวะสุขภาพ 4 มิติ ได้แก่ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิตใจ สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางจิตวิญญาณ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลในแผนกกุมารเวชกรรม จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ และด้านการปฏิบัติการพยาบาลเด็ก และส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลแผนกกุมารเวชกรรม ซึ่งแบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 4 เป็นการแบบสอบถามโดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงมาก เป็นจริงปานกลาง เป็นจริงน้อย และไม่เป็นจริง ตามลำดับ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ทดสอบความเที่ยงกับพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม เท่ากับ 0.94, 0.93, 0.94 ตามลำดับ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 128 คน

และได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 128 ฉบับ คิดเป็น 100% ของแบบสอบถามทั้งหมดตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่จริง

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS 17 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์คะแนนการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ประสิทธิภาพการทำงาน โดยวิธีทดสอบ One Way ANOVA วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพในแผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งโรงพยาบาลออกเป็น 5 เขต ตามการแบ่งส่วนราชการและอัตราแบ่งเขตส่วนภูมิภาค จากนั้นเลือกโรงพยาบาลที่มีขนาด 300-500 เตียง และสุ่มโรงพยาบาลโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามวิธีการกำหนดในสัดส่วน (Proportional Allocation) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงพยาบาล 6 โรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31- 40 ปี อายุเฉลี่ย 36 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมาจบการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 6.2 มีสถานภาพคู่ คิดเป็นร้อยละ 64.1 ส่วนมากอยู่ในตำแหน่งพยาบาลระดับ 7 คิดเป็นร้อยละ 57.8 และมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพในแผนกกุมารเวชกรรม อยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 91

2. ระดับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.51$, $SD = 0.42$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับโอกาสอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.47$) การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณาด้านย่อยลงไปพบว่า การได้รับ

การเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารและด้านการได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.64, SD = 0.42, \bar{X} = 3.59, SD = 0.56$ ตามลำดับ) และด้านการได้รับทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14, SD = 0.49$)

3. ภาวะสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพในแผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมมีภาวะสุขภาพดี ($\bar{X} = 3.91, SD = 0.28$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้าน สุขภาพทางจิตวิญญาณ ด้านสุขภาพทางสังคม สุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตใจ อยู่ในระดับดีทั้งหมด ($\bar{X} = 4.17, SD = 0.41, \bar{X} = 3.99, SD = 0.44, \bar{X} = 3.89, SD = 0.34$ และ $\bar{X} = 3.71, SD = 0.40$ ตามลำดับ)

4. ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.87, SD = 0.32$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ด้านการบริหารจัดการ และด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.48, SD = 1.27, \bar{X} = 4.02, SD = 0.33, \bar{X} = 3.84, SD = 0.41, \bar{X} = 3.83, SD = 0.38$ และ $\bar{X} = 3.78, SD = 0.34$ ตามลำดับ) ส่วนด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47, SD = 0.47$)

5. เปรียบเทียบสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพและมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพในแผนกกุมารเวชกรรม ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี, 11-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกกลุ่ม

6. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสบการณ์การทำงานและการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

7. การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมาร

เวชกรรม โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดีที่สุด คือ ภาวะสุขภาพ ซึ่งมีค่า Beta สูงสุด ($Beta = .55$) หรือสามารถพยากรณ์ได้ 30 % ($R^2 = 0.30$) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลในรูปของคะแนนดิบ

$$y' \text{ สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล} = 1.45 + 0.61 (\text{Health status})$$

สมการพยากรณ์สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$z' \text{ สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล} = 0.55 (z'_{\text{Health status}})$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ และสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ผลการศึกษาพบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง การที่พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมรับรู้การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานอยู่ในระดับสูงนั้น อธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่เป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพได้คำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ โดยเน้นถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่ย่อมได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกัน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานให้แก่องค์กรและบุคลากรทางการพยาบาลในการนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการสาธารณสุขและการบริการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพแก่ผู้รับบริการ (พวงทิพย์ ชัยภิบาลสตยค์, 2551) ส่งผลให้ผู้รับบริการมีการตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชน พยายามเรียกร้องสิทธิ และคาดหวังว่าจะได้รับการบริการด้านสุขภาพที่ได้มาตรฐานและมีความเท่าเทียมกัน รวมทั้งบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อองค์กรพยาบาล จึงต้องมีการปรับตัวให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้องค์กรพยาบาลต้องปรับตัวให้ก้าวทันกับระบบการรักษายาบาลสมัยใหม่ พยาบาลในฐานะผู้ให้บริการจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้องค์กรพยาบาลจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพราะเชื่อว่า “คนคือศูนย์กลางของการพัฒนา คนเป็นต้นทุนที่สร้างคุณค่าให้แก่องค์กร และคนคือทรัพย์สินที่มีคุณค่ามากที่สุด”

โดยให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ที่ก้าวหน้าทันกับวิทยาการ มีทักษะมีความชำนาญในงานที่รับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ กระตุ้นให้พยาบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและใส่ใจกับการเพิ่มพูนความรู้ให้ก้าวหน้าทันกับวิทยาการ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550) ดังที่ Simpson (2003) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 พยาบาลเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีสุขภาพมาใช้ในการพยาบาล การประเมินสภาพผู้ป่วย และการวินิจฉัยโรคเบื้องต้น ดังนั้น พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการใช้นวัตกรรมสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาตนเองให้มีความรู้ก้าวหน้าทันกับวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์การพยาบาลให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารทางการพยาบาลจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรพยาบาล และคุณภาพการบริการ ซึ่งแนวทางที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกใช้คือการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน เพราะแนวคิดนี้เป็นกลยุทธ์สำคัญของผู้บริหารที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากร แหล่งสนับสนุน แหล่งข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับแนวคิดของ Kanter (1993) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานโดยการจัดสรรทรัพยากรและสิ่งเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน (Resource) การจัดระบบข้อมูลและการถ่ายทอดข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน (Support) การส่งเสริมให้มีโอกาสก้าวหน้า (Opportunity) จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าคุณค่าและความสำคัญและคำนึงถึงคุณค่าของตน รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีความพึงพอใจในงาน และมีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์การบรรลุผลสำเร็จ การที่พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมรับรู้การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานอยู่ในระดับสูงนั้นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เจนระวี ดัชนีสุวรรณ (2543) พรทิพย์ สุขอดิษฐ์ (2545) อัญชลี ผ่องคำพันธุ์ (2547) มณฑา อร่ามเลิศมงคล (2549) และอรรณพ วรรณสวัสดิ์ (2551) ที่ได้ศึกษาการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานโดยรวมของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบของด้านการได้รับอำนาจพบว่า ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด อธิบายได้ว่า อาจเนื่องจากปัจจุบัน โรงพยาบาลทั่วไปมีการจัดบริการสุขภาพระดับสูง สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล จึงได้จัดทำมาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ โดยมีเป้าหมายของการใช้มาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบระบบงานที่เหมาะสมและใช้ประเมินเพื่อหาโอกาสพัฒนา ซึ่งเป็นกลไกที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ มุ่งเน้นให้ทุกคน

ในโรงพยาบาลมีส่วนร่วมกัน ทุกคนในองค์กรต้องทราบทิศทางที่องค์กรต้องการ ต้องทราบบทบาทหน้าที่ของคนที่ต้องปฏิบัติ องค์กรพยาบาลจึงต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและการบริหารงาน มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีช่องทางการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2549) ซึ่งการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารนี้เป็นลักษณะของช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรกับผู้ปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารของ Kanter (1993) กล่าวว่าเป็นการจัดระบบสารสนเทศและจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในด้านการปฏิบัติงาน รวมถึงการถ่ายทอดข่าวสารขององค์กรที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ นโยบาย พันธกิจ ผลการดำเนินงาน และการปรับเปลี่ยนองค์กร ซึ่งจะทำให้บุคลากรพยาบาลรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และมีความไว้วางใจองค์กร จากผลการวิจัยของ Mishra and Morrissey (1990 อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2550) พบว่า การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) โดยการเปิดเผยข้อมูลและแลกเปลี่ยนสารสนเทศซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความไว้วางใจองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพรรณ วรรณสวัสดิ์ (2551) ที่ศึกษาพบว่า ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ และจากการศึกษาของ มยุรี วรรณทอง (2549) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพได้รับข้อมูลข่าวสารในหน่วยงานอยู่เป็นประจำอยู่ในระดับสูงกว่าการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ส่วนด้านการได้รับทรัพยากร พบว่า พยาบาลวิชาชีพได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการได้รับทรัพยากร โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ในการบริหารองค์กรในปัจจุบันจะต้องมีองค์ประกอบของการบริหารที่ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการบริหาร (Process) และ 3) ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร (Product or Output) ซึ่งทรัพยากรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในส่วนของปัจจัยนำเข้าที่ประกอบไปด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการ (นิคยา ศรีญาณลักษณ์, 2545) ส่งผลให้ผู้บริหารการพยาบาลต้องคำนึงถึงปัจจัยนำเข้าในลักษณะของการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจากการศึกษาของ Kramer and Schmalenberg (2003); Davies et al. (2006) พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านโครงสร้างแก่พยาบาล ไม่ว่าจะเป็นด้านการได้มาซึ่งทรัพยากรที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอจากองค์กร จะทำให้พยาบาลมีความเครียดลดลง มีแรงจูงใจในการทำงาน และมีความพึงพอใจในงาน รวมทั้งทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรประสิทธิภาพด้วย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “การมีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน” และ “การได้มาซึ่ง

ความช่วยเหลือเมื่อยามจำเป็นโดยเฉพาะกรณีขาดอัตรากำลังคน” มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.06$, $SD = 0.81$, $\bar{X} = 2.84$, $SD = 0.80$ ตามลำดับ) อาจเนื่องมาจากพยาบาลทำงานหลายหน้าที่และหลายบทบาท นอกจากปฏิบัติงานด้านการบริการพยาบาลแล้ว ยังต้องแบ่งเวลาไปทำภารกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการพยาบาล โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่พยาบาลไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะเป็นนโยบายพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล (วิสัย เดชมา, 2545) นั่นหมายความว่าหน่วยงานอาจพบปัญหาอัตรากำลังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้บริหารควรให้ความสำคัญ เพราะคนเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน หากหน่วยงานใดขาดอัตรากำลังคน หน่วยงานนั้นจะต้องประสบกับอุปสรรคในการบริหารงาน และเป็นผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ที่สำคัญอาจส่งผลถึงคุณภาพการดูแลผู้ป่วยได้

1.2 ภาวะสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สุขภาพทางจิตวิญญาณ สุขภาพทางสังคม สุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตใจ อยู่ในระดับดีทั้งหมดตามลำดับ อธิบายได้ว่า จากแกนคิดภาวะสุขภาพ ภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณเป็นมิติที่สำคัญที่สุดที่บูรณาการความเป็นองค์รวมของสุขภาพทุกมิติให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคมของบุคคลให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากขาดสุขภาพหรือสุขภาพทางจิตวิญญาณ มนุษย์ก็ไม่สามารถพบกับความสุขที่แท้จริง ขาดความสมบูรณ์ในตนเองมีความรู้สึกบกพร่อง แต่หากมีความพร้อมถึงสิ่งอันมีค่าสูงสุดก็จะมีมีความสุขหรือสุขภาวะที่ดีได้ แม้จะบกพร่องทางกายก็ตาม (สุรพจน์ วงศ์ใหญ่, 2552) และการที่พยาบาลมีภาวะสุขภาพดีทุกด้านอาจเนื่องมาจากการที่พยาบาลเป็นบุคลากรด้านการแพทย์ จึงมีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองได้ดีมากกว่าวิชาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำงานด้านสุขภาพ จึงส่งผลให้พยาบาลมีสุขภาพดีทุกด้าน และจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของสุขภาพทั้ง 4 มิติ มีการเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลจะขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธิสา ล่ำซำ (2550) ที่ศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ ศึกษาโดยใช้แบบบันทึกภาวะสุขภาพ และแบบสอบถามภาวะสุขภาพโดยทั่วไป ร่วมกับการตรวจร่างกาย ผลการศึกษาพบว่า ภาวะสุขภาพทางกายส่วนใหญ่อยู่นอกเกณฑ์ปกติ หรือมีภาวะสุขภาพดี ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาลเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านสุขภาพเช่นเดียวกับพยาบาลวิชาชีพ ทำให้มีการดูแลตนเองได้ถูกต้อง จึงส่งผลมีภาวะสุขภาพอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน

1.3 สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ใน

ระดับสูง และมีสมรรถนะระดับสูงในด้านจริยธรรมจรรยาบรรณ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านการปฏิบัติ การพยาบาลเด็ก ด้านการบริหารจัดการ และด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางการพยาบาลอยู่ที่ระดับ 7 และมีประสบการณ์การทำงานในแผนกกุมารเวชกรรมเฉลี่ย 10 ปี ($\bar{x} = 10.38$) จึงทำให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูง ซึ่งจากแนวคิดเรื่องสมรรถนะ Benner (1984) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพจะต้องมีการพัฒนา 5 ระดับ เริ่มจากการเป็นพยาบาลน้องใหม่ (Novice Level) ซึ่งยังไม่เคยผ่านประสบการณ์หรือสถานการณ์ทางคลินิกมาก่อน ระดับที่ 2 พยาบาลผู้เริ่มก้าวหน้า (Advance Beginner Level) เป็นระยะที่เริ่มทำงานในระดับที่ยอมรับได้ อาจมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ระดับที่ 3 พยาบาลผู้มีความสามารถ (Competent Level) เป็นการมีประสบการณ์ทำงานในที่เดิม ๆ เป็นเวลา 2-3 ปี ระดับที่ 4 พยาบาลผู้คล่องงาน (Proficient Level) เป็นระยะที่พยาบาลมีประสบการณ์การทำงาน 3-5 ปี และระดับที่ 5 เป็นพยาบาลผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level) เป็นพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5-7 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่พยาบาลมีการพัฒนาทักษะ พัฒนาความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองในด้านการปฏิบัติการพยาบาลตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และอีกประการหนึ่ง การที่พยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูง อาจเป็นผลมาจากโรงพยาบาลทั่วไปเป็นโรงพยาบาลที่มีการจัดบริการสุขภาพระดับสูงหรือโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ (Tertiary Care หรือ Tertiary Medical Care: TMC) ซึ่งเป็นการจัดบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติงานโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อให้การรักษาโรคที่ซับซ้อน และให้สามารถให้การรักษาโรคครอบคลุมทุกสาขา และสามารถรองรับผู้ป่วยได้จำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ พยาบาลวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ตลอดจนความพร้อมทางด้านสุขภาพของพยาบาลเอง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการการดูแลของผู้ป่วยที่มีโรคซับซ้อนได้ จึงส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทศนีย์ ทองรักศรี (2544) กฤษณา ไทยกกล้า (2545) ยุพิน พรหมสมุทรสินธุ์ (2545) วิมล มาดิษฐ์ (2547) เตือนใจ พิทยาวัดนชัย (2548) มณฑา อร่ามเลิศมงคล (2549) รุจิวรรณ ชมศรีเคน (2550) และอรพรรณ วรรณสวัสดิ์ (2551) ที่ศึกษาพบว่า พยาบาลประจำการส่วนใหญ่มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอธิบายได้ว่า ในการประกอบวิชาชีพพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องทำการประกอบวิชาชีพภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยมีสภาการพยาบาลทำ

หน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพที่สำคัญ ซึ่งพยาบาลจำเป็นต้องทราบขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาลอย่างแน่ชัด และขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อประกอบวิชาชีพการพยาบาลทั้งทางด้านการจัดการและการควบคุมการปฏิบัติการพยาบาลให้เกิดคุณภาพและปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2550) ทั้งนี้มาตรฐานการปฏิบัติงานที่พยาบาลวิชาชีพพึงมี ได้แก่ ขอบเขตการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ขอบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และมาตรฐานการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สภาการพยาบาลส่งเสริมการศึกษา การบริการ การวิจัย และความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ประกอบกับข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพ และการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ในระดับที่ดีที่สุดใน การปฏิบัติต่อผู้ป่วยหรือผู้รับบริการ (คาราพร คงจา, 2550) รวมทั้ง ประชาชนมีความรู้และให้ความสนใจด้านสุขภาพทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและถูกฟ้องร้องมากขึ้น สภาการพยาบาลจึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล โดยได้มีการประชุมวิชาการเรื่อง “พยาบาลกับคดีทางจริยธรรมวิชาชีพ วินัยราชการหรือคดีแพ่ง คดีอาญา” ในปี พ.ศ. 2550 ขึ้น และมีการนำเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาลทางเว็บไซต์ของสภาการพยาบาลอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจเป็นผลทำให้พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมมีสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณของอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันทนา พรหมเสรณี (2545) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ หน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการศึกษาของ เบญจพร ปิยศิริวัฒน์ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชน เขต 2 กระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่าสมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาสมรรถนะด้านวิชาการ พบว่า สมรรถนะด้านวิชาการของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อธิบายได้จากผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ว่า พยาบาลส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 รองลงมาเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 6 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี ซึ่งประสบการณ์การทำงานถือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การมีประสบการณ์มาก หมายถึงพยาบาลวิชาชีพได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจให้ตนมีความรับผิดชอบ จนมีความชำนาญ (จิราภรณ์ สืบบานชื่น, 2549) และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ สภาการพยาบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล

โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาวิชาชีพทั้งทางด้านวิชาการ ด้านคุณภาพการบริการ และด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีภารกิจที่สำคัญ 7 ประการ คือ 1) ภารกิจด้านการศึกษาพยาบาล ได้แก่ การรับรองหลักสูตร การจัดอบรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล รวมทั้งการสอบวัดความรู้และการออกวุฒิบัตรรับรอง 2) ภารกิจด้านการบริการพยาบาล ได้แก่ การรับขึ้นทะเบียน สอบวัดความรู้ การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการต่อใบอนุญาต 3) ภารกิจด้านวิจัยทางการพยาบาล ได้แก่ การจัดประชุมวิจัยแห่งชาติและการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยทางการพยาบาล 4) ภารกิจด้านคุ้มครองผู้บริโภคและผลจูงความเป็นธรรมแก่สมาชิก 5) ภารกิจด้านการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพ 6) ภารกิจด้านการพัฒนานโยบายสุขภาพประชาชน และ 7) ภารกิจในด้านการพัฒนาภาพลักษณ์วิชาชีพ (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2550) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสาขากุมารเวชกรรมและการพยาบาลผู้ป่วยอย่างครอบคลุม สามารถสอนหรือแนะนำรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกให้กับเพื่อนร่วมงานได้ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือหรือระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย (2548) และเบญจพร ปิยศิริวัฒน์ (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ในรายชื่อที่ว่า “การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลเด็ก” มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.30$, $SD = 0.69$) อธิบายได้ว่า การวิจัยทางการพยาบาลเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลที่นำไปสู่องค์ความรู้เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาล เนื่องจากการวิจัยด้านการปฏิบัติการพยาบาลจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมการพยาบาลให้มีความชัดเจนเพิ่มขึ้นและสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง (Vaughan, 2003) และถึงแม้ว่าสภาการพยาบาลมีภารกิจในด้านการวิจัยทางการพยาบาล โดยได้การจัดประชุมวิจัยแห่งชาติและการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยทางการพยาบาล เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการพยาบาลใหม่ ๆ ออกมา แต่ยังคงพบว่า พยาบาลยังข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพัฒนางาน อาจเนื่องมาจากเวลาในการปฏิบัติงานส่วนมากเป็นลักษณะของกิจกรรมการให้การพยาบาลควบคู่กับงานเอกสารในด้านพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านเวลาในการศึกษาผลงานวิชาการหรืองานวิจัยเพิ่มเติมเพื่อนำมาพัฒนางาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิพวัลย์ เบญจรัตน์ (2547) ทรงศรี ชุ่มประดิษฐ์ (2549) และปาริชาติ พงษ์สุวรรณ (2549) ที่ศึกษาพฤติกรรมการจริยธรรมของ

พยาบาลตามจรรยาบรรณพยาบาลของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย พบว่า รายชื่อ “การทำวิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาล” มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนก

กุมารเวชกรรมที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า “พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีสมรรถนะแตกต่างกัน” อธิบายได้ว่า เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของสภาการพยาบาลที่กำหนดไว้นั้นคือ พยาบาลวิชาชีพจำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง และต้องมีการสอบขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพทุก ๆ 5 ปี รวมทั้งในขณะปฏิบัติงานพยาบาลได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมวิชาการหรือศึกษาหาความรู้ในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในด้านของการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานในข้อที่ว่า หน่วยงานมีการสนับสนุนให้มีการสร้างผลงานวิชาการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมประชุมวิชาการทั้งในและนอกสถานที่ นอกจากนี้ยังพบว่า พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์การทำงานในแผนกกุมารเวชกรรมตั้งแต่ 1-10 ปี, 11-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทุกกลุ่ม อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลทั่วไปเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในการให้การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยครบทุกสาขาวิชา และมีอัตราการให้บริการของผู้รับบริการจำนวนมาก ทำให้บุคลากรตั้งแต่แรกเริ่มระดับพยาบาลน้องใหม่ (Novice Level) ไปจนถึงพยาบาลผู้เชี่ยวชาญ (Expert Level) มีการพัฒนาในด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วยเด็กอย่างรวดเร็ว ซึ่งอธิบายได้จากการที่พยาบาลวิชาชีพได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับสูง เช่น การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน การได้รับโอกาสให้เข้าร่วมประชุมวิชาการทั้งในและนอกสถานที่ การได้รับการส่งเสริมให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองในขณะปฏิบัติงานและยังได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งปัจจัยด้านการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้พยาบาลมีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน และผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ว่า พยาบาลส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 รองลงมาเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 6 คิด และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี จึงเป็นผลทำให้พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญศรี ปรารงค์สุวรรณ (2542) ลดาวัลย์ รุจเสรีณี (2546) สมบัติ นนทขุนทด (2549) และทัศนีย์

วงศ์เกษมศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานหรือระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายถึงพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะสุขภาพ กับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ประสิทธิภาพการทำงานและการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษานี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า “ประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม” อธิบายได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้ พยาบาลวิชาชีพที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 - 40 ปี อายุเฉลี่ย 36 ปี ($\bar{x} = 36.02, SD = 7.27$) ส่วนมากอยู่ในตำแหน่งพยาบาลระดับ 7 คิดเป็นร้อยละ 57.8 และมี ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพในแผนกกุมารเวชกรรม อยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 91 จากข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับตำแหน่ง และประสิทธิภาพการทำงาน สามารถบอกได้ว่า พยาบาลวิชาชีพส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานมานานแล้ว เป็นผลทำให้ ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญศรี ปรารักษ์สุวรรณ (2542) ลดาวัลย์ รุจเศรษฐี (2546) สมบัติ นนท์ขุนทด (2549) และทัศนีย์ วงศ์เกษมศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผลการศึกษาที่สนับสนุนว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะ ภายใต้แนวคิดที่ว่า ประสิทธิภาพการทำงาน เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานและบุคคลที่อยู่ในอาชีพนานกว่าย่อมมีสมรรถนะต่อการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ มากกว่า มีส่วนช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้ตลอดเวลา และถือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การมีประสบการณ์มาก หมายถึงพยาบาลวิชาชีพได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ ทำความเข้าใจให้ตนมีความรับผิดชอบจนมีความชำนาญ (จิรากรรณ์ สืบบานชื่น, 2549) และประสิทธิภาพการทำงานย่อมทำให้บุคคลมีโอกาสรู้งาน และพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน บุคลากรพยาบาลที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเดียวกัน

แต่มีประสพการณ์การทำงานมากกว่าย่อมใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลน้อยกว่า พยาบาลที่มีประสพการณ์น้อยหรือบุคลากรที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550) พยาบาลที่มีประสพการณ์การทำงานมากกว่า ย่อมมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูงกว่าพยาบาลที่มีประสพการณ์การทำงานน้อยกว่า (เอมอร งามธรรมนิตย์, 2546) สอดคล้องกับผลการศึกษานอง วศินีย์ แต่ประยูร (2543) กรรณิการ์ สุวรรณศักดิ์ชัย (2543) และ Meretoja et al. (2004) ที่พบว่า ประสพการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

ในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ อธิบายได้จากผลการวิจัยด้านการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานว่า พยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรมได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.51, SD = 0.42$) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารทางการพยาบาลได้เห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติงานให้แก่พยาบาลวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยแล้ว ทำให้พยาบาลมีโอกาสดำเนินการความก้าวหน้าในงานเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งทางวิชาชีพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนมากเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 และพยาบาลวิชาชีพระดับ 6 แล้ว รวมทั้งพยาบาลได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพในขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบ ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในหน่วยงาน รวมทั้งได้โอกาสให้มีการสร้างผลงานวิชาการ ตลอดจนได้มีการเข้าร่วมประชุมวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอยู่เสมอ จึงส่งผลให้พยาบาลมีระดับของสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูงอยู่แล้ว ดังนั้น ผลการวิจัยข้อนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตาม ยังมีผลการศึกษาที่ยืนยันว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่เป็นปัจจัยด้านสถานการณ์ (Situation Variables) ที่มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ดังเช่น ผลการศึกษาของ ทศนีย์ ทองรักศรี (2544) สุภารัตน์ เขียวธรรมธาดา (2549) และอรรณวรรณ สวัสดิ์ (2551) ที่พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานแก่พยาบาลมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลด้วย (อุไรพร จันทะอุ่มเมา, 2547) เมื่อบุคคลได้รับการเสริมพลังอำนาจจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นและสนใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จและมีคุณภาพ (Kanter, 1993) การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจ มีคุณค่า

ต่อการ (สุกมาส อธิการกุล, 2546) และยังมีการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของงาน เมื่อพยาบาลวิชาชีพได้รับการเสริมพลังอำนาจในงาน จะทำให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของงาน (Laschinger et al., 1999)

4. ปัจจัยที่สามารถทำนายสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม ในโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่า ภาวะสุขภาพ เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้ดีที่สุด 30% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.30 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยเพียงบางส่วน ซึ่งอธิบายได้จากผลการศึกษาด้านภาวะสุขภาพที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรมส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพที่ดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพทางจิตวิญญาณ สุขภาพทางสังคม สุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตใจ ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านสุขภาพทางจิตวิญญาณ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจึงส่งผลถึงภาวะสุขภาพด้านอื่น ๆ ให้มีสุขภาพดีทุกด้าน ดังที่ สุรพจน์ วงศ์ใหญ่ (2552) กล่าวว่า ภาวะสุขภาพทางจิตวิญญาณเป็นมิติที่สำคัญที่สุดที่บูรณาการความเป็นองค์รวมของสุขภาพทุกมิติให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากขาดสุขภาพทางจิตวิญญาณ ก็ไม่สามารถพบกับความสุขที่แท้จริงได้ และจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่มีภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงครบทุกด้าน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการทำงาน เพราะหากเกิดความไม่สมดุลของภาวะสุขภาพ ย่อมส่งผลเสียต่อตนเองและต่อภาระหน้าที่ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลที่ต้องให้การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด และส่งผลให้เกิดความพร้อมในการการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาก่อนหน้านี้ของ สกต บุญสิน (2550) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์และเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด ซึ่งการมีภาวะสุขภาพดีโดยมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ ที่จะแสดงออกถึงการมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลถึงคุณภาพของการดูแลผู้ป่วย ดังที่ Mahlmcister (2006) กล่าวว่า คุณภาพของการให้บริการพยาบาลที่ดี ต้องเป็นการพยาบาลที่มีความปลอดภัยและเกิดผลดีต่อการดูแลสุขภาพผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะออกเป็น 2 ประการ คือ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 นำผลการศึกษาด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานไปใช้ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านวิชาการ ควรมีการสนับสนุนเอกสารด้านวิชาการ งบประมาณและการอบรมเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้มากขึ้นกว่าเดิม และควรสนับสนุนให้มีอุปกรณ์สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้ใหม่ๆ และสามารถบูรณาการความรู้ต่างๆ มาพัฒนาตนเองและการบริการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากผลการวิจัยที่พบว่า “การมีแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ง่ายต่อการสืบค้น เช่น หนังสือ วารสาร ระบบ Intranet” มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร และจากการพิจารณาวิจัยข้อ “การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลเด็ก” อยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่ออื่น ๆ ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญ หาแนวทางในการนำผลการวิจัยมาใช้ให้มากขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล สร้างนวัตกรรมทางการพยาบาลใหม่ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพให้การปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้อง มีหลักการ และสามารถอ้างอิงได้ ทั้งนี้นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้สูงขึ้น

1.2 นำผลการศึกษาด้านการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานมาใช้ โดยเฉพาะด้านการได้รับทรัพยากรอยู่ในระดับที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณาวิจัยข้อพบว่า การได้มาซึ่งความช่วยเหลือเมื่อยามจำเป็น กรณีขาดอัตรากำลังคน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักถึงการสนับสนุนให้มีทรัพยากรในทุกๆ ด้านเพื่อให้มีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นอัตรากำลังคน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนาองค์กร พัฒนาคุณภาพในการดำเนินงานองค์กร และพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในทุกๆ ด้าน ผู้บริหารควรพิจารณาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านเงินเดือน ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ โดยพิจารณาถึงการจัดเงินเดือนเพื่อการค้าดำเนินชีวิต การจัดสวัสดิการให้เหมาะสม การพิจารณาความดีความชอบเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม และพิจารณาค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานตามปริมาณงาน ความยุ่งยากของงานและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

1.3 นำผลการศึกษาด้านภาวะสุขภาพมาใช้โดยพิจารณาจากรายด้านพบว่า ด้านสุขภาพกาย มีรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ นอนหลับที่ไม่เพียงพอ และการมีพฤติกรรม การออกกำลังกายที่น้อย ผู้บริหารควรหาแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพด้านการออกกำลังกายให้มากขึ้น เช่น จัดให้มีสถานที่และอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายในทุกๆ วัน เป็นต้น นอกจากนี้ในชื่อของการนอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ จะสอดคล้องไปถึงผลการวิจัยด้านการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในด้านการขาดอัตรากำลังคน เพราะจะทำให้พยาบาลทำงานหนัก ผู้บริหารควรกำหนดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน/ สัปดาห์ไว้อย่างชัดเจน

ควบคู่ไปกับการจัดสรรอัตราค่าจ้างคนให้เพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้พยาบาลได้มีการนอนหลับพักผ่อนที่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มคุณภาพการให้บริการพยาบาล

2.2 จากการศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพแผนกกุมารเวชกรรม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ในด้านของสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลเด็ก ควรมีการศึกษาในรายละเอียดของการมีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยในแต่ละระบบ เพื่อให้มีแนวทางในการดูแลผู้ป่วยที่ชัดเจนมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในด้านการประเมินสมรรถนะของพยาบาล โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้บังคับบัญชากับพยาบาลประเมินตนเอง

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ แผนกกุมารเวชกรรมในโรงพยาบาลทั่วไปหรือในโรงพยาบาลศูนย์ที่เป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้เครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับบริบทการบริการพยาบาลในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น